

KLIMA- OG
FORURENSNINGS-
DIREKTORATET

Hvem har ansvaret for forurensningen?

*- med særlig vekt på ansvar for grunnforurensning og
sedimentforurensning*

Ingeborg Stene
rådgiver, juridisk seksjon, Klif
Presentasjon Miljøringen 13. mars 2012

Disposisjon

- 1. Systemet i forurensningsloven**
- 2. ”Den ansvarlige for forurensningen”**
- 3. Generelle prinsipper for ansvarsvurderingen**
- 4. Ansvar for sedimentforurensning – særlige utfordringer**
- 5. Eksempler fra praksis**
- 6. Oppsummering**

Overblikk – Systemet i forurensingsloven

- **Hovedregel: det er forbudt å forurense, jf. 7 første ledd**

”Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning”

- **Unntak fra forbudet:**
 - **Lovlig etter 8**
 - **Særlige forskrifter 9**
 - **Tillatelse etter 11**

Forts. Systemet i forurensningsloven

- Hva anses som **forurensning**?
 - Definisjon i § 6
 - Vid definisjon
 - NB. Også noe som kan medføre at tidligere forurensning blir til økt skade eller ulempe.
 - Eksempel: Oppvirvling av sedimenter.
- «Den ansvarlige» har **tiltaksplikt** etter § 7 annet ledd
- «Den ansvarlige» kan **pålegges** å gjennomføre tiltak, jf. § 7 fjerde ledd
- Det **offentlige** kan selv **gjennomføre** tiltak (§ 74) og kan kreve **refusjon** av «den ansvarlige» etter § 76

Begrepet «den ansvarlige»

- Den som **har, gjør eller setter i verk noe** som kan medføre fare for forurensning, jf. 7 første ledd.
- Aktuelle **ansvarssubjekter**:
 - Den som forurensningen faktisk skriver seg fra
 - Den som eier grunnen
 - Den som driver en forurensende virksomhet (på eiendommen)
 - Videreføring av virksomhet
 - Morselskap, jf. Hempel-dommen
 - Tiltakshaver

Generelle prinsipper for ansvarsvurderingen

- Kan være **flere ansvarlige**
- Valget av den ansvarlige beror på såkalt «fritt» skjønn
 - NB. Privatrettslige avtaler om hvem som er ansvarlig for forurensningen er ikke bindende for forurensningsmyndighetene
- **Konkret vurdering**
 - Tilknytning til forurensningen
 - Mulighet til å iverksette effektive tiltak
 - Hvilken interesse vedkommende har i at tiltak gjøres
 - Rimelighetshensyn
- Hovedregel – **«forurensner betaler»**

Ansvar for sedimentforurensning – særlige utfordringer

- **Flere kilder til forurensningen**
- **Diffuse kilder**
- **Spredning**
- **Ingen grunneier utenfor marbakken**
- **Opprinnelig forurenser finnes ikke**
- **Store kostnader**
- **Bevismessige utfordringer - årsakskrav**
- **Avgrensning av ansvar**
- **Forhandlinger om fordelingsnøkkel**

Noen eksempler fra praksis

- **Ren Harstad Havn**

- *Spleiseprosjekt mellom Harstad kommune, Kystverket, Klif og ansvarlige forurensere, herunder skipsverft*

- **Elverum Treimpregnering**

- *Grunneiers ansvar for å refundere en mindre del av det offentliges kostnader ved å fjerne forurensnings fra hans eiendom, jf. forurensningsloven 76 første ledd jf. 7 første ledd*
- *Dom i Eidsivating Lagmannsrett av 22. november 2011. Staten fikk fullt medhold for sitt syn. Dommen er anket og saken har sluppet inn til Høyesterett*

- **Hempel – Høyesterettsdom – Rt. 2010 s. 306**

- *Morselskapet til forurensers rettsetterfølger kan i medhold av forurensningsloven 51 pålegges å utføre miljøtekniske undersøkelser og utredning av tiltak*

Forurensningsansvaret – oppsummering

- **Forbudt å forurense, med mindre tillatt**
- **«Den ansvarlige», dvs. den som har gjort eller setter verk noe som kan medføre fare for forurensning,**
 - Har en selvstendig tiltaksplikt
 - Kan pålegges å gjennomføre og bekoste undersøkelser/tiltak
 - Kan pålegges å refundere oppryddingskostnader
- **Valg av ansvarlig – konkret og skjønnsmessig vurdering**
- **Hovedregel: forurenser betaler**
- **Ansvar for sedimentforurensning – faktiske og juridiske utfordringer**

